

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและตัวอย่างประชากร

ก. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าเวร บ่าย-ดึก ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลของรัฐที่มีจำนวนเตียง 500 เตียงขึ้นไป 5 แห่ง ในเขต กรุงเทพมหานคร จำนวน 4 หอผู้ป่วย ได้แก่ หอผู้ป่วยอายุรกรรม หอผู้ป่วยศัลยกรรม หอผู้ป่วยสูติ-นรีเวชกรรม และหอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม จำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,114 คน และมีประสบการณ์ด้านการพยาบาลนับแต่จบการศึกษา ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป

ข. ตัวอย่างประชากร เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าเวรบ่ายและดึกของงานหอผู้ป่วยทั้ง 4 แผนกในโรงพยาบาลของรัฐทั้งหมด จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดขนาดตัวอย่างประชากรโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970) ได้ตัวอย่างประชากรจำนวน 285 คน แต่เพื่อลดความคลาดเคลื่อนจากการสุ่ม ผู้วิจัย ได้กำหนดขนาดตัวอย่างประชากรเป็น 330 คน

2. สุ่มโรงพยาบาลจาก 10 แห่ง ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย ทบวงมหาวิทยาลัย และกรุงเทพมหานคร โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) กำหนดให้ได้โรงพยาบาลในสังกัดละครั้งหนึ่งของโรงพยาบาลทั้งหมดในแต่ละสังกัด

3. คำนวณจำนวนตัวอย่างประชากรในแต่ละโรงพยาบาลที่สุ่มมาได้ โดยการคำนวณตามสัดส่วนประชากรในแต่ละโรงพยาบาล ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างประชากรที่เป็นพยาบาลหัวหน้าเวร จำแนกตามโรงพยาบาลและแผนกที่ทำงาน

แผนก โรงพยาบาล	อายุกรรม		ศิลากรรม		สูติ-นรีเวช		กุมารเวช	
	ประชากร	ตัวอย่าง ประชากร	ประชากร	ตัวอย่าง ประชากร	ประชากร	ตัวอย่าง ประชากร	ประชากร	ตัวอย่าง ประชากร
1. กระทรวงสาธารณสุข (นพรัตนราชธานี)	15	10	17	11	21	15	11	11
2. กระทรวงกลาโหม (พระมงกุฎเกล้า)	95	14	66	20	45	14	45	12
3. กระทรวงมหาดไทย (ตำรวจ)	24	13	32	9	34	12	38	12
4. ทบวงมหาวิทยาลัย (รามธิบดี)	70	21	93	20	86	18	75	21
5. กรุงเทพมหานคร (วชิรพยาบาล)	106	26	122	14	133	17	139	13
รวม	310	84	330	74	319	76	308	69

4. ทำการสัมภาษณ์อย่างประชากรในหอผู้ป่วยอายุรกรรม ศัลยกรรม สูติ-นรีเวชกรรม และกุมารเวชกรรม ของแต่ละ โรงพยาบาล โดยวิธีการสัมภาษณ์อย่างง่าย

5. ทำบัญชีรายชื่อหัวหน้าเวรป่วยและเวรตึก จำแนกตามโรงพยาบาล แล้วทำการสัมภาษณ์อย่างประชากร จากรายชื่อด้วยวิธีการจับสลากให้ได้ประชากรครบจำนวน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย : -

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร วารสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ

2. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เครื่องมือชุดที่ 1 ถามข้อมูลส่วนบุคคลของตัวอย่างประชากร เป็นแบบสอบถามแบบเติมคำ และเลือกตอบ

เครื่องมือชุดที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับอำนาจวิชาชีพ

เครื่องมือชุดที่ 3 เป็นแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาด้านบริหารงานของพยาบาลหัวหน้าเวรป่วยและเวรตึก

เครื่องมือชุดที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด 5 อันดับ ซึ่งแปลความจากคะแนนได้ดังนี้

หมายเลข 5 หมายถึง เป็นจริงมากที่สุด คือ ข้อความทั้งหมดในประโยค เป็นกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรในสถานการณ์ที่ให้ (ประมาณร้อยละ 100) ให้ 5 คะแนน

หมายเลข 4 หมายถึง เป็นจริงมาก คือ ข้อความทั้งหมดในประโยคนั้นเป็นกิจกรรมที่ต้องกระทำนอกจากเหตุสุดวิสัย (ประมาณร้อยละ 75) ให้ 4 คะแนน

หมายเลข 3 หมายถึง เป็นจริงน้อย คือ ข้อความทั้งหมดในประโยคนั้นเป็นกิจกรรมในสถานการณ์นั้นหรือให้กระทำเป็นบางครั้ง (ประมาณร้อยละ 50) ให้ 3 คะแนน

หมายเลข 2 หมายถึง เป็นจริงบางส่วน คือ ข้อความทั้งหมดในประโยคนั้นเป็นกิจกรรมที่อาจจะกระทำในสถานการณ์แล้วแต่โอกาส และ/หรือ คิดอยากจะทำ แต่ยังไม่มีโอกาส (ประมาณร้อยละ 25) ให้ 2 คะแนน

หมายเลข 1 หมายถึง ไม่เป็นจริงเลย คือ ข้อความทั้งหมดในประโยคนั้นเป็นกิจกรรมกระทำ และคิดว่าไม่มีทางจะเป็นไปได้ที่จะกระทำกิจกรรมนี้ในสถานการณ์ดังกล่าว ให้ 1 คะแนน

การให้คะแนนพิจารณาจากข้อความ เป็นบวก หรือลบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ถ้าข้อความ เป็นบวก

ถ้าข้อความ เป็นลบ

เลือกหมายเลข 1 ให้ 1 คะแนน

เลือกหมายเลข 1 ให้ 5

เลือกหมายเลข 2 ให้ 2 คะแนน

เลือกหมายเลข 2 ให้ 4

เลือกหมายเลข 3 ให้ 3 คะแนน

เลือกหมายเลข 3 ให้ 3

เลือกหมายเลข 4 ให้ 4 คะแนน

เลือกหมายเลข 4 ให้ 2

เลือกหมายเลข 5 ให้ 5 คะแนน

เลือกหมายเลข 5 ให้ 1

เครื่องมือชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาด้านบริหารงานของพยาบาล หัวหน้าเวรป่วยและตึก โดยแก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่ให้ทั้งหมด 8 สถานการณ์ ใช้กระบวนการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน คือ การระบุปัญหาและสาเหตุ การวางแผนแก้ปัญหา การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผล และครอบคลุมปัญหา 4 ด้านคือ ปัญหาด้านการพยาบาล ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านอุปกรณ์ และปัญหาการบริหารทั่วไป โดยสร้างสถานการณ์ 3 สถานการณ์ต่อ 1 ด้านของปัญหา การให้คะแนนในแต่ละสถานการณ์จะแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้คือ
คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาระดับสูงให้ 3 คะแนน
คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาระดับกลางให้ 2 คะแนน
คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาระดับต่ำให้ 1 คะแนน

การแปลผลคะแนนที่ได้จากการวัดตัวแปรเกณฑ์ คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาบริหารงานของพยาบาลหัวหน้าเวรป่วยและเวรตึก ให้ความหมายคะแนน ดังนี้ (ระครอง กรณเสถียร, 2529)

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.00 หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาบริหารงาน
ของพยาบาลหัวหน้าเวรป่วยและเวรดึก อยู่ในระดับสูง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาบริหารงาน
ของพยาบาลหัวหน้าเวรป่วยและเวรดึก อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49 หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาบริหารงาน
ของพยาบาลหัวหน้าเวรป่วยและเวรดึก อยู่ในระดับต่ำ

การแปลผลคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาบริหารงานของพยาบาลหัวหน้าเวรป่วย
และเวรดึก ในแต่ละด้านในรูปคะแนนดิบ โดยเทียบกับเกณฑ์ข้างต้น เป็นดังนี้

คะแนนระหว่าง 26-30 หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาบริหารงานของพยาบาล
หัวหน้าเวรป่วยและเวรดึก อยู่ในระดับสูง

คะแนนระหว่าง 16-25 หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาบริหารงานของพยาบาล
หัวหน้าเวรป่วยและเวรดึก อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนระหว่าง 10-15 หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาบริหารงานของพยาบาล
หัวหน้าเวรป่วยและเวรดึก อยู่ในระดับต่ำ

คุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหาความตรงตามเนื้อหา และ
ความเที่ยงของเครื่องมือ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไป
ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขในขั้นแรก แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านบริหารการพยาบาล ทั้ง
ในสถาบันการศึกษาและในคลินิกจำนวน 13 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้อง
ของการวัด และความเหมาะสมของภาษา นำกลับมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา โดย
ถือเกณฑ์การยอมรับจากผู้ทรงคุณวุฒิร้อยละ 80 หรือได้รับการยอมรับจากผู้ทรงคุณวุฒิ 11 ท่าน ผู้
วิจัยตัดข้อความที่ผู้ทรงคุณวุฒิยอมรับตรงกันน้อยกว่า 11 ท่านออกจำนวน 10 ข้อ ปรับภาษาและ
ข้อความตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ข้อ เป็นข้อความในเครื่องมือที่ใช้วัดอำนาจวิชาวิน
และผู้วิจัยได้ตัดตัวอย่างสถานการณ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิยอมรับตรงกันน้อยกว่า 11 ท่าน ออกจำนวน
4 สถานการณ์ เป็นสถานการณ์ในเครื่องมือที่ใช้วัดความสามารถในการแก้ปัญหาบริหารงานของ
พยาบาลหัวหน้าเวรป่วยและเวรดึก ปรับภาษาและข้อความตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 สถาน
การณ์ คือตัดออก 1 สถานการณ์ของทุกด้านของปัญหา จึงสรุปได้ว่า แบบวัดความสามารถในการ
แก้ปัญหามี 2 สถานการณ์ในแต่ละด้านของปัญหา

2. การหาความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) นำเครื่องมือชุดที่ 2-3 ที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่คล้ายคลึงกับตัวอย่างประชากรที่โรงพยาบาลราชวิถี จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงเครื่องมือชุดที่ 2 และชุดที่ 3 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) (ประคอง วรรณสุต, 2528) ผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

แบบสอบถาม	ค่าความเที่ยง	
	ทดลองใช้	ใช้จริง
ชุดที่ 2 อำนวยการวิชาชีพ	.87	.95
ชุดที่ 3 ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านบริหารงาน	.92	.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ทำบัญชีรายชื่อตัวอย่างประชากรในการวิจัย
2. ขอลงหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 แห่ง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ติดต่อเป็นการส่วนตัวกับหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลของโรงพยาบาลแต่ละแห่ง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือแจ้งแก่ประชากรตัวอย่าง เพื่อความเข้าใจในการตอบแบบสอบถาม
4. มอบแบบสอบถามผ่านทางหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล จำนวน 330 ชุด โดยกำหนดเวลาให้ 3 สัปดาห์ ผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนจากหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ได้ติดตามอีก 3 สัปดาห์ เมื่อเลยกำหนด รวมเวลาที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล 6 สัปดาห์ ตั้งแต่ 2 ธันวาคม 2535 ถึงวันที่ 8 มกราคม 2536 ได้แบบสอบถามกลับมา จำนวน 310 ชุด
5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ตัดแบบสอบถามชุดที่ไม่สมบูรณ์ออก เหลือแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 303 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.8 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด กำหนดรหัสของแบบสอบถาม และข้อมูลทั้งหมด แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างประชากรมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social

Science) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลส่วนบุคคล ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
2. หาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรพยากรณ์ และตัวแปรเกณฑ์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาด้านบริหารงานของพยาบาลหัวหน้าเวรที่เคยได้รับการอบรม และไม่เคยได้รับการอบรมทางด้านบริหารด้วยค่าทดสอบที (t-test) และสังเกตของโรงพยาบาล แผนกที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์ทำงาน และอำนาจวิชาชีวะด้วย
4. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกณฑ์กับตัวแปรพยากรณ์ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยใช้เกณฑ์เทียบระดับความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์ (r) ดังนี้ (ประกอบกรรณสูตร, 2525)

- ค่าระหว่าง + 0.70 - 1.00 มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
- ค่าระหว่าง + 0.30 - 0.69 มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
- ค่าระหว่าง + 0.00 - 0.29 มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

5. หากกลุ่มตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการบริหารงานของพยาบาลหัวหน้าเวรป่วยและเวรตึก โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรทีละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) (Kerlinger and Pedhauzer, 1973) ตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 5.1 หาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรพยากรณ์ กับตัวแปรเกณฑ์
- 5.2 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้
- 5.3 คำนวณค่าเอฟรวม (Overall F-test) เพื่อทดสอบดูว่าตัวแปรพยากรณ์สามารถพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่
- 5.4 คำนวณค่าที (t) เพื่อทดสอบว่าค่ามีประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ที่คำนวณจากคะแนนดิบ (b) ของตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัวจะส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์หรือไม่
- 5.5 สร้างสมการพยากรณ์ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านบริหารงานของพยาบาลหัวหน้าเวรป่วยและเวรตึกในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน